Bijlage 6: participatieplan Warmteprogramma

Introductie van het participatieplan

Dit participatieplan beschrijft, waarom en op welke manier inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden worden betrokken bij het ontwerp van warmteprogramma en gemeentelijke plannen voor de warmtetransitie. Tussen januari 2025 en eind september 2025 betrekt de gemeente verschillende partijen uit de samenleving. In verschillende contactmomenten met verschillende doelgroepen wordt de lokale warmtetransitie opnieuw besproken. Met dit plan wordt beoogd een zo goed mogelijk beeld te krijgen van hoe de samenleving vanuit verschillende kanten tegen de warmtetransitie en plannen van de gemeente Molenlanden aan kijkt. Naast technische analyses over de gebouwde omgeving en warmtetechnieken, zal dit participatieplan zich richten op de kwalitatieve gegevens.

In 2020/2021 zijn bewoners en ondernemers sterk betrokken geweest bij het opstellen van de Transitievisie Warmte. Ook toen was het al een visie die we samen hebben opgesteld. In dit plan wordt er gekeken naar het verschil van houding en belangen tussen nu en 5 jaar geleden. Daarnaast bouwen we constructief verder op de plannen en uitgangspunten die in de Transitievisie zijn opgesteld of wijzigen ze waar passend. Omdat er al een goed onderbouwde basis ligt hoeven we in eerste instantie de samenleving ook niet te overvragen. We houden het praktisch. Ook stellen we gerichter onze vragen en verdiepen ons op de samenwerking met partners. Als er grote veranderingen in plannen of uitgangspunten nodig blijken zullen we intensiever participeren met de doelgroep voor wie de wijziging geldt.

Het warmteprogramma gaat over een globale planning, uitgangspunten en doelstellingen. Plannen over van een dorps of stadkern worden gedaan samen met een dorpsinitiatief of uitvoeringsplan op initiatief van de gemeente. Het besluit over welke datum er in een kern geen aardgas meer wordt geleverd.

Kaders voor participatie

Voor alle participatieactiviteiten en evenementen gelden in ieder geval de onderstaande kaders. Deze worden op passende momenten en plekken in contactmomenten verwerkt. Zo wordt het dialoog relevant gehouden en zijn verwachtingen vooraf duidelijk.

Over welke wijzigingen kunnen we het hebben?

- De uitgangspunten/afspraken waarmee we de lokale warmtetransitie ingaan
- De startkernen en prioriteiten van de warmtetransitie in Molenlanden
- De strategie waarmee we de lokale warmtetransitie doorgaan, via dorpsinitiatieven en op logische plekken en tijden.
- De rol van bewoners, ondernemers of andere belanghebbende in de warmtetransitie.
- Voorkeuren voor duurzame warmteoplossingen, isoleren en andere duurzame maatregelen per kern.

Wat staat al vast?

- De doelen vanuit het klimaatakkoord staan vast. Voor 2050:

    - Moet er in Nederland (en dus ook Molenlanden) 95% CO2 uitstoot verminderd zijn
    - Moeten alle gebouwen in de gemeente duurzaam verwarmd worden en warm water produceren, zonder gebruik van aardgas.
    - Afspraken uit het landelijke klimaatakkoord en verwante regelingen die voor gemeenten gelden en uitvoerende taken geven. Dit zijn in ieder geval de doelen op het verminderen van de CO2 uitstoot met 95% en het aardgasvrij maken van de gebouwen voor 2050.
- Acties en ontwikkelingen op de warmtetransitie worden niet uitgesteld. Er worden nu al logische stappen gezet worden om voor 2050 een aardgasvrije gebouwde omgeving te realiseren binnen onze gemeente.
- De gemeente Molenlanden blijft onderhevig aan de besluiten van haar eigen gemeenteraad en ook aan de huidige en toekomstige regelgeving van de rijksoverheid.
- De middelen en tijd die de gemeente nu beschikbaar heeft voor deze opgave.

Doelstellingen

Wat is het doel van het participatieproces voor het warmteprogramma?

- Inzicht geven in het waarom, wat en hoe van de warmtetransitie.
- Vertrouwen opbouwen in het proces en de keuzes van de gemeente.
- Specifieke doelgroepen op maat betrekken (maatwerk in communicatie).
- Reflecteren op het verloopt van de warmtetransitie tot nu toe.

Doelgroepen

Om op een goede manier in gesprek te gaan met de samenleving, moeten we verschillende doelgroepen op een passende manier spreken. We hebben de volgende belanghebbenden uiteengezet.

Publiek

Beschrijving: Inwoners (zowel particulieren als huurders) en ondernemers (in alle soorten) kortom breed publiek. De warmtetransitie heeft betrekking op iedereen en vraagt verantwoordelijkheid van een groot deel in het nemen van aanpassingen aan hun woning of pand.
Benadering: We willen dat iedereen die wilt mee kan denken en praten. Daarom worden de contactmomenten gedeeld ook via de beschikbare publieke communicatiekanalen van de gemeente. Ondernemers worden ook via gemeentelijke contacten uitgenodigd om mee te denken. We zijn bereikbaar via internet (enquêtes), fysieke locatie, per mail en telefoon.
Contactmomenten:

- Open avond warmteprogramma
- Enquête als toevoeging aan open avond
- Gemeentelijke enquête als opvolging

Rol en belang

- Hun woning/pand moet in stappen aardgasvrij gemaakt worden.
- Ze bepalen het tempo en onder welke voorwaarden ze aan de slag gaan.

Werkgroep -partners

Beschrijving: In een werkgroep met partners wordt het warmteprogramma veelvuldig besproken. Woningcorporaties Lek en Waard, Tablis en Keurrijk wonen en netbeheerder Stedin zijn onderdeel van deze werkgroep. De werkgroep is gevormd om elkaars belangen en doelen te bespreken en af te stemmen in het warmteprogramma.
Benadering: De werkgroep komt in 2025 meerdere malen op locatie bij elkaar om invulling van het warmteprogramma en ieders visie erop te bespreken. Zowel met medewerkers als bestuurders is er contact en afstemming.
Rol en belang:

- Woningcorporaties worden gezien als de startmotor van de warmtetransitie en zijn van grote invloed op de mogelijkheden voor collectieve warmteoplossingen.
- Alle partners hebben invloed op waar er gestart kan worden en de fasering van de lokale warmtetransitie.
- De gemeente en partners hebben afhankelijkheden en kunnen niet zonder samenwerking en delen van informatie de warmtetransitie waarmaken.

Dorpsinitiatieven over warmte

Beschrijving: De gemeente werkt samen of heeft samengewerkt met dorpsinitiatieven die werken aan de warmtetransitie van hun dorp. Ze hebben kennis en ervaring van het proces in het dorp en weten hoe de gemeente ze het beste kan ondersteunen.
Benadering: De dorpsinitiatieven werken aan verschillende onderwerpen. Ze zijn net gestart of al meer dan 2 jaar bezig. Daarom is er gekozen voor een persoonlijk gesprek met een afvaardiging van het initiatief. Hierdoor hebben we het relevante gesprek en kunnen we ingaan op de belangrijkste zaken voor het dorpsinitiatief.
Rol en belang:

- Dorpsinitiatieven bepalen samen met het dorp de uiteindelijke warmteoplossing voor hun dorp en de stappen daarnaartoe.
- Dorpsinitiatieven staan het dichtste bij de dorpsgenoten.
- Binnen dorpsinitiatieven wordt er veel geleerd over de mogelijkheden voor warmteoplossingen en houding van inwoners.

Warmtebranche

Beschrijving: De lokale of regionale bedrijven in Retail, installatie, isolatie en andere diensten over verduurzaming van gebouwen. Ze zijn de uitvoerende kracht van de warmtetransitie en adviseren ook inwoners en ondernemers over de mogelijkheden voor verduurzaming.
Benadering: Deze bedrijven worden uitgenodigd voor een netwerkbijeenkomst alleen bestemd voor de lokale/regionale branche. Het is gericht op het geven van de laatste inzichten over het thema duurzaamheid, de kijk van de gemeente en het bespreken van samenwerking en kansen.
Rol en Belang:

- Lokale bedrijven die werken aan het verduurzamen van woningen verzorgen het tempo en de mogelijkheden.
- Lokale ondernemers worden vertrouwd en geven advies en soms ook onderhoudsdiensten.
- Afstemming van belangen tussen de ondernemers en gemeente kan tot versterking leiden.

Participatieniveaus volgens participatiebeleid

Voor het grootste deel van de bewoners en ondernemers past het niveau **meedenken**. Er staat al een goede basis. Zij worden uitgenodigd om hun ideeën, wensen en zorgen te delen, zonder dat van hen wordt gevraagd om actief mee te werken aan de uitwerking. De gemeente neemt deze input mee en houdt bewoners en ondernemers via duidelijke communicatie op de hoogte van de vervolgstappen. Zo blijven zij betrokken, zonder over bevraagd te zijn.

De gemeente doet een groter beroep op bewoners en ondernemers in meewerken of beslissen bij de volgende stap. Bij het opstarten van dorpsinitiatieven en opmaken van dorpsplannen over het aardgas vrijmaken van een dorp of stadkern. Dan worden keuzes en acties ook concreter voor hen. Hier wordt de warmtetechniek bepaald en het proces er naartoe. Dit heeft een directe impact op bewoners en ondernemers in het dorp.

Voor samenwerkingspartners (woningcorporaties, netbeheerders) streven we naar het niveau van **meewerken.** Een goede afstemming op elkaars doelen, verantwoordelijkheden en tempo is cruciaal, veel onderdelen van de warmtetransitie zijn alleen met hun medewerking uitvoerbaar. Deze samenwerking is daarom geen bijzaak, maar een randvoorwaarde.

In de vervolgfase – bij het opstarten van dorpsinitiatieven of het opstellen van uitvoeringsplannen rondom de overstap naar aardgasvrije dorpen – verschuift de participatie naar het niveau coproduceren of zelfs meebeslissen. In deze fase bepalen bewoners samen met de gemeente wat de geschikte warmteoplossing is en hoe het proces daar naartoe eruitziet. De plannen worden concreter en krijgen directe impact op de leefomgeving. Juist daarom is intensievere betrokkenheid en invloed van bewoners hier van meerwaarde.

Onderdelen participatieproces

Open avond voor Publiek (bewoners en bedrijven) inclusief enquête

Doel: Laagdrempelig kennismaken met het onderwerp. Inzicht krijgen in zorgen, vragen, ideeën en verschillen tussen doelgroepen. Begin van vertrouwen opbouwen. Eerst plenair informatie delen, daarna in gesprek met diverse doelgroepen voor het relevante gesprek. Concreet, vragen we bewoners en ondernemers om hun zorgen, bezwaren en ideeën te uiten op de warmtetransitie en het gemeentelijke plan dat voor ligt. Ook zijn we benieuwd hoe ze betrokken willen worden bij vervolgstappen.
Locatie: de Spil in Bleskensgraaf voor max. personen 80-100
Datum en Tijd: 18 juni 2025 19.30-21.30
Doelgroep: Inwoners en ondernemers in heel de gemeente Molenlanden
Uitnodiging: Aanmelding via (email: duurzaam@jouwgemeente.nl) publieke uitnodiging via het

Kontakt, sociale media, extra aandacht voor ondernemers via team Toerisme en economie.
Vol is vol in eerste instantie. Bij grote animo zoeken we naar nieuwe mogelijkheden.
Enquête: In dezelfde uitnodigingsbericht wordt de mogelijkheid tot een enquête invullen gegeven. Zo kunnen inwoners ook hun reactie geven, mochten ze om welke reden dan ook niet kunnen deelnemen aan de avond.
Contact: Ook is er de mogelijkheid gegeven om een reactie per telefoon of post te gegeven.

Programma
Na een plenair informatie te geven over de warmtetransitie, wordt er vanuit thema-tafels/praattafels in gesprek gegaan met diverse subgroepen. Ieder persoon heeft ruimte om via post-its zijn/haar mening te delen op een prioriteitenborden met thema's: zorgen, wensen en ideeën. Dan volgt een samenvatting en afsluiting met een uitnodiging voor de vervolgstap.
De volgende praattafels zijn worden opgezet, en deelnemers kunnen zich plaatsen bij de tafel waar ze het meest bij aangesproken voelen.
Tafel 1: Ik huur – wat betekent dit voor mij?
Tafel 2: Ik wil verduurzamen – hoe dan?
Tafel 3: Ik maak me zorgen over kosten
Tafel 4: Ik wil invloed hebben op de plannen
Tafel 5: Wat kan ik als ondernemer doen?

Tijdsschema
19.30-20.00 inloop
20.00-20.30 Korte presentatie: presenteren eerste bevindingen van het warmteprogramma en veranderingen t.o.v. laatste transitievisie.
20.30 -20.45 vragen en verheldering
20.45-21.15 interactieve sessie 5 tafels met toegewezen gespreksleiders
21.15 samenvatting en afronding

Hoe nemen we input mee?
Vragen worden waar passend extra verhelderd in het warmteprogramma
Zorgen en ideeën worden gemeten aan gedane onderzoeken, bekende data, gemeentelijke kunde en afgewogen aan algemeen belang. Zorgen en ideeën worden zo mogelijk meegenomen in het warmteprogramma of verworpen met heldere uitleg in het warmteprogramma.
Bezwaren worden meegenomen, besproken met de bezwaarmaker en op passende manier opgelost.

Enquête opzet
Bij de uitnodiging voor de avond, zit een enquête voor inwoners die voor wat voor reden ook niet in de gelegenheid zijn om fysiek deel te nemen aan de avond. De enquête probeert zo goed mogelijk aan te sluiten op de vragen en gesprekken die tijdens de avond gevoerd zijn. Zie de resultaten voor vragen en reacties.

Gesprekken met dorpsinitiatieven
Doel: Reflecteren en voortbouwen op de ontwikkelingen en voortgang van dorpsinitiatieven in de warmtetransitie. We bespreken de rollen van dorpsinitiatieven hierin en samenwerking met de gemeente en zoeken naar

mogelijkheden om ze verder te brengen. We zoeken individueel contact met dorpsinitiatieven en een afvaardiging ervan zodat we het meest relevante gesprek hebben.
Locatie: Gemeentehuis/online/op bezoek bij initiatiefnemers
Tijd: maand juli 2025 op passende momenten voor initiatiefnemers
Doelgroep: Gevestigde en/of volwassen dorpsinitiatieven in de energietransitie. Bles2032, Energiessen. Ook het pilotinitiatief in Hoornaar is betrokken en de vers gestarte groep in Groot-Ammers.
Uitnodiging: Persoonlijk

Programma/gesprekstof
Het gesprek heeft een open karakter. We leggen kort uit wat het warmteprogramma inhoudt en de rol van dorpsinitiatieven daarin. De onderstaande vragen helpen om gestructureerd informatie op te halen, maar we houden bewust ruimte voor een passend gesprek.
1. Hoe kijken jullie naar de voorgang van de energietransitie en jullie werk in de afgelopen periode van de Transitievisie warmte (5 jaar)?
2. Welke lessen hebben jullie geleerd?
3. Hoe kijken jullie naar de samenwerking met de gemeente?
4. Wat willen jullie de gemeente meegeven?
5. Welke rol zien jullie voor jullie initiatief in de warmtetransitie de komende 10 jaar? (Waar van toepassing)
6. Wat kunnen we delen over jullie initiatief in het warmteprogramma? (Waar van toepassing)

Hoe gebruiken we de input?
Er wordt een verslag gemaakt van het gesprek over bovenstaande vragen. Daarnaast wordt er een passende conclusie van alle gesprekken opgesteld. Deze wordt gedeeld met de genodigden voor mogelijke reacties. Daarna worden de opgehaalde punten op passende plek in het warmteprogramma verwerkt.
Mogelijke voortvloeiende acties en ideeën worden buiten het programma om doorontwikkeld.

Aanvullende enquête Bewonerspanel
Aanleiding: De resultaten en opkomst van de open avond voor publiek en de verbonden enquête gaven te weinig informatie om representatieve conclusies te trekken. Het onderwerp was mogelijk te abstract voor gesprek op locatie. Mogelijk dat er ook meer concrete en gerichte communicatieboodschappen nodig waren om bewoners aan te spreken. Als laatste lazen we in de reacties op de eerste enquête meningen van intrinsiek gemotiveerde voor- en tegenstanders van de warmtetransitie. De meningen van het neutralere midden zijn hoogst waarschijnlijk minder vertegenwoordigd.
Doel (enquête): Met de aanvullende enquête wordt gezocht naar een representatievere deelnemers in aantallen en diversiteit. Het bestaande bewonerspanel van 1743 leden in Molenlanden via Invior biedt een breder publiek. We vragen opnieuw naar de zorgen, wensen en relevante afwegingen over de opgave en het plan naar een aardgasvrije gebouwde omgeving. Ook zijn we benieuwd hoe ze betrokken willen worden bij vervolgstappen en samen willen werken. Ditmaal in 13 vragen en iets meer aangescherpt en met meer uitleg. Zo brengen we ook in de enquête een stukje uitleg en kennisdeling.

Doelgroep: Deelnemersbestand(inwoners) binnen gemeente Molenlanden van Invior en inwoners in heel de gemeente

Molenlanden via gemeentelijke communicatiekanalen, deel betaalde promotie via social media.
Uitnodiging: Via email naar het vaste panel van Invior. En via social mediakanalen van de gemeente in een open uitnodiging.
Vorm: online enquête via weblink of uitnodiging
Periode: 18 augustus t/m 7 september 2025

Hoe nemen we input mee?
Op basis van het rapport van Invior over de resultaten en gemeentelijke reflectie hierop worden waar passend de uitgangspunten en aanpak aangescherpt.

Netwerkbijeenkomst warmtebranche

Doel: In kaart brengen van obstakels en geleerde lessen in de warmtetransitie gezien vanuit bedrijven in de warmtetransitie. Hun kijk en ideeën meenemen in het warmteprogramma, voor het schetsen van mogelijkheden, meegeven van tips aan klanten(inwoners) en realistischer beeld van de warmtetransitie.
Daarnaast zoeken we naar passende samenwerkingsvormen tussen de gemeente en warmtebranche zelf. Voor individuele oplossingen en mogelijk (klein) collectief.
Locatie: Techniek vakschool Gilde in Gorinchem
Tijd: 24 september tussen 16.15 en 18.30
Doelgroep: Regionale bedrijven die werken in en aan warmtetransitie, zoals installateurs, retail en innovatie.
Samenwerking: Gilde Techniek vakcollege, Team economie en toerisme, gemeente Gorinchem,
Uitnodiging: Via email, lokale nieuwsbrief, social media en directe contacten in het bekende netwerk

Programma

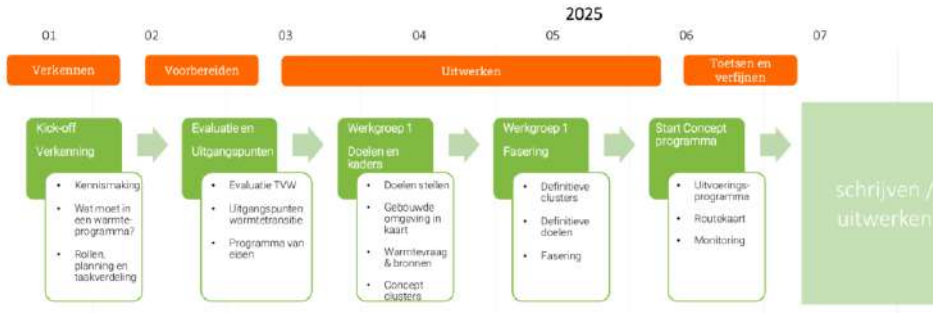
Voor het programma willen we niet alleen informatie ophalen maar vooral ook in gesprek gaan met ondernemers en ze wat bieden, hoe ze kijken tegen de warmtetransitie en wat er speelt. Het programma is concreet en praktische en geeft ruimte voor gesprekken. Netwerkgelegenheid aan het eind draagt hier ook aan bij. Ook herkenbare en gerelateerde sprekers geven een goede balans tussen verhalen uit de gemeente maar ook het herkenbare bedrijfsleven zelf.
Tijdsschema
16.15-16.30 inloop met koffie en thee
16.30 -16.35 welkomstwoord gemeente van wethouder
16.35-17.05 paneldiscussie
17.05-17.15 vragen van de zaal
17.15-17.30 Vragen aan deelnemers kort gesprek.
17.30-17.35 Korte uitleg over het Gilde en uitnodiging naar netwerkgelegenheid
17.35-18.30 Netwerkgelegenheid en nabespreking in werklokaal (warmte installaties)

Hoe gebruiken we de input?

- Gedeelde relevante informatie, tips, obstakels en ideeën worden verwerkt in het warmteprogramma.
- Mogelijke samenwerkingen/initiatieven worden verder uitgewerkt in selecte gezelschap en los van het warmteprogramma ontwikkeld.

Werkgroep - partners

Het traject van de werkgroep is inherent verweven in de opmaak van het warmteprogramma. Het warmteprogramma is in samenspraak met hen opgemaakt en het proces is beschreven in het warmteprogramma zelf.

Gehele planning participatieproces

Overleg	Datum en tijd - locatie	Aanwezigheid
Intern: Evaluatie en uitgangspunten	18 maart 14.00 t/m 17.00– stadhuis Gorinchem	Ambtenaren Molenlanden en Gorinchem
Werkgroep 1: Doelen en kaders	8 april van 10 tot 12.30 Stadhuis Gorinchem 1 uur gezamenlijke introductie 1 uur werksessie gebied Molenlanden	Strategische medewerkers van Kleurrijk wonen, Lek en waard wonen, Tablis wonen, Stedin, (gedeeltelijk) Gemeente Gorinchem en Poort6
Bestuurlijk overleg 1: Belang en richting warmteprogramma	21 mei Gemeentehuis Molenlanden - Bleskensgraaf	Afvaardiging van bestuur van Kleurrijk wonen, Lek en waard wonen, Tablis wonen, Stedin en wethouder Duurzaamheid Gemeente Molenlanden
Beeldvormende avond - Warmteprogramma	13 mei 19.30-20.30 – Besloten locatie	Gemeenteraad Molenlanden, wethouder Duurzaamheid
Werkgroep 2: Fasering	20 mei 10 tot 12.30 - Stadhuis Gorinchem 1 uur gezamenlijke overleg 1 uur werksessie gebied Molenlanden	Strategische medewerkers van Kleurrijk wonen, Lek en waard wonen, Tablis wonen, Stedin, (gedeeltelijk) Gemeente Gorinchem en Poort6

Inloopavond bewoners en bedrijven	18 juni 19.30 – 21.30 – De Spil in Bleskensgraaf	Open voor publiek, begeleid door de WarmteTransitieMakers
Bestuurlijk overleg 2: Delen opbrengsten warmteprogramma	2 juli Gemeentehuis Molenlanden - Bleskensgraaf	Afvaardiging van bestuur van Kleurrijk wonen, Lek en waard wonen, Tablis wonen, Stedin en wethouder Duurzaamheid Gemeente Molenlanden
Aanvullende enquête	18 augustus t/m 7 september 2025 – Online	Bewonerspanel Invior en publieke weblink via gemeentelijke sociale kanalen
Opmaak Warmteprogramma	Tussen juli en september	Gemeente Molenlanden en de WarmteTransitieMakers
Netwerkbijeenkomst warmtebranche	24 september	Ambtenaren Molenlanden en Gorinchem, lokale
	16.15-18.30 Gilde vakschool in Gorinchem	installateurs en retail
Publieke inzage periode warmteprogramma	20 oktober – 1 december	Publiek beschikbaar in het digitale omgevingsstelsel
Definitief Besluit College van Burgermeester en wethouder	Begin december	College van Burgermeester en wethouders – in collegevergadering

Relatie met Participatiebeleid en communicatiestrategie Duurzaamheid

Dit participatieplan is in lijn met eigen communicatiestrategie Duurzaamheid

Communicatiestrategie Energietransitie en klimaatadaptatie
Bijsluiter 5: Samenwerken
Binnen de energietransitie wordt een aanpak gehanteerd die afwijkt van het traditionele gemeentelijke beleid dat participatie benadrukt. Het doel is om inwoners actief te betrekken, waardoor een gevoel van eigenaarschap ontstaat. Dit houdt in dat we binnen de samenleving op zoek gaan naar draagvlak en samenwerken vanuit een proces dat organisch groeit, oftewel een bottom-up-benadering. Voor zowel de energietransitie als klimaatadaptatie ligt de nadruk op het

informeren van inwoners als basis. Dit helpt om een breed publiek te bereiken en bewustwording te vergroten. Tegelijkertijd wordt dorpskernen gestimuleerd om het voortouw te nemen in lokale initiatieven. De gemeente vervult hierbij een ondersteunende rol door expertise, middelen en netwerkcontacten beschikbaar te stellen.